

Molí fariner de la vora del Pèlag del Gat

La Palma de Cervelló

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Entre el camí de les Roquetes i la riera de Rafamans
Emplaçament: A 100 m al nord-est de can Vidal, al costat esquerre de la riera de Rafamans.
Alçada: 70

Coordenades:

Latitud: 41.40874
Longitud: 1.9748
UTM Est (X): 414313
UTM Nord (Y): 4584640

Classificació

Número de fitxa: 08905 - 39
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Popular
Segle: XVII-XVIII
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: La vegetació i algunes petites esllavissades de terra cobreixen algunes parts del molí.
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 4448102DF1844N
Autoria de la fitxa: Xavier Esteve Gràcia
Data de registre de la fitxa: dt., 20/03/2012 - 01:00

Descripció

Restes arquitectòniques d'un molí hidràulic fariner de roda horitzontal, de nom desconegut, del què se'n conserven les parts essencials.

Es tracta d'un edifici de planta quadrada, de dos pisos d'alçada, encaixat en el terreny i amb la façana oberta a migdia, vers la riera de Rafamans. La planta baixa, construïda aprofitant un rebaix practicat en la roca (gres), consta d'una entrada o boca de 1,80 m de llum i 1,20 m d'alçada i arc rebaixat de maó, que dona accés a un passadís amb les parets de roca i cobert per una volta d'arc rebaixat construït amb còdols rierencs de diverses litologies unides amb morter de calç i sorra. Enmig d'aquesta galeria s'obre un forta rectangular emmarcat en maons que serveix de connexió a la part superior de l'edifici. A final del passadís s'obre una sala, de planta irregular i de més alçada que el passadís, on les parets, bastides amb blocs de gres d'aparell irregular units amb morter de calç, es recolzen sobre la roca. Es tracta del carcabà o càrcol, la sala on, a través d'una conducció vertical o cup, queia l'aigua que venia de la sèquia fent girar una roda de fusta o roda d'àlems (en aquest cas segurament de tipus horitzontal). El sostre d'aquesta sala és inclinat, construït amb lloses de gres i llicorella col·locades de cantell. Al fons de la sala hi ha un arc cec (3,10 m de llum i 1,30 m d'alçada), per darrera del qual baixaria el cup, la sortida del qual o segitia deu estar tapada per la terra que cobreix el sòl de tota la planta baixa del molí. La roda faria girar un eix o arbre, comunicat amb el pis superior, la sala de moles, a través d'una finestra rectangular oberta que es conserva al sostre del passadís, a la qual encara es conserven uns taulons que servirien per tancar-la. L'aigua, un cop hagués accionat el mecanisme del molí, s'escolaria pel sòl del carcabà vers la riera de Rafamans. Al pis superior es conserva una finestra amb amplitud de pedra.

En una cota superior, sobre del molí, es conserva part de la bassa on s'acumulava l'aigua, procedent de curs amunt de la riera de Rafamans, que s'utilitzava per fer funcionar el molí. Està construïda mitjançant una paret de blocs de roca calcària l'arrebossat interior de la qual es conserva en poques zones. La vegetació i la terra emmascaren molt aquesta construcció, de la qual no s'observa l'inici del cup. Entre aquesta i el molí, però, entre la vegetació es reconeix un mur de la mateixa factura que l'edificació del molí que segurament protegeix aquesta canalització.

Observacions:

Per la topografia de la zona, tot sembla indicar que la resclosa que alimentaria d'aigua la bassa d'acumulació del molí, mitjançant un canal o sèquia, seria la resclosa del Pont Vell. No s'han trobat, però traces d'aquesta canalització, que pot estar curulla de terra o destruïda total o parcialment.

Història

En el document de consagració del Monestir de Sant Pere, datat el 16 de juny de l'any 945, es cita la donació de la comtessa Richildis a aquesta institució d'un molí i una mina de ferro situats en el terme de Cervelló, sense més precisió. Si bé no és possible relacionar directament el bé fitxat i el citat en el document, si es pot establir els precedents d'aquest tipus d'activitat a la zona. Una de les activitats econòmiques més importants de Cervelló des del segle X foren, segons Llurba (1998) els molins fariners. Durant els segles XVII i XVIII es van fer la majoria dels molins actuals, seguint les tècniques aparegudes durant la baixa edat mitjana però incorporant-hi alguns canvis. Així per a incrementar la força de l'aigua calia augmentar el desnivell o salt i per fer-ho no hi havia més remei que fer una bassa, el més fonda possible, al costat del molí i a prop del carcabà. D'altra banda, les rescloses de pedra anaven substituint a les tradicionals de fusta i troncs i les sèquies cada cop eren més llargues i s'empraven també per regar. Al costat dels molins, o bé aprofitant estances d'aquests, es construïen les cases dels moliners que cada vegada eren més grans i complexes.

En el llibre del cadastre de 1761 s'esmenta que els ingressos més importants que obtenia l'erari públic eren els molins: un de paper i tres de farina. No s'esmenta el molí de la Palma (Llurba, 1998). El 1789, però, en les 'respostes al qüestionari de Francisco de Zamora', a banda de la descripció de l'existència de tres molins fariners i un de paper a la riera de Cervelló, s'especifica l'existència d'un de fariner a la Palma que "muele muy poco por falta de agua". Esmenta també que per moldre una quartera de blat es cobraven dos sous i sis diners d'ardit (Codina et al., 2009: 106).

Segons Sospedra (2008), el rec hauria estat tallat en ser construït el Pont Vell.

Bibliografia

BOLÓS, J.; NUET, J. (1983) Els molins fariners. Barcelona: Ed. Ketres.

CAPMANY, M.; PASCUAL, M. (2008) La Palma, 10 anys. Història d'una independència. La Palma de Cervelló: Ajuntament de la Palma de Cervelló. p. 15.

CODINA, J.; Moran, J.; Renom, M. (2009) El Baix Llobregat el 1789: respostes al qüestionari de Francisco de Zamora. Barcelona: Curial Edicions Catalanes, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

LLURBA i RIGOL, J. (1998): Del segle XVIII a la guerra del francès a Cervelló. Pallejà: Josep Llurba i Arxiu Parroquial de Cervelló.

SOSPEDRA, A. (2008) Orígens d'un poble. La Palma de Cervelló. Barcelona: EGS. p. 45-46.

